

Avukatlık Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki 5178 sayılı Kanunun 21 nci maddesinin yorumlanmasına dair Başbakanlık tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/295)

T. C.

Başbakanlık

7. I. 1949

Muamelet Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 72-106, 6-41

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığa

3499 sayılı Avukatlık Kanununun 5178 sayılı Kanunla değiştirilen 21 nci maddesinin birinci fıkrası yargıçlık ve savcılık ile bu fıkroda belli edilen diğer bâzı görevlerde ve yahut 2556 sayılı Hâkimler Kanununa göre yargıçlık ve savcılık sınıflarından sayılan memurluklarda en az dört yıl süre ile hizmet etmiş olanların sözü geçen Avukatlık Kanununun yine 5178 sayılı Kanunla değişen birinci maddesinin (D) fıkrasında yazılı avukatlık stajı kaydının vâreste tutulduklarını zikretmektedir.

2556 sayılı Hâkimler Kanununun 3501 sayılı Kanunla değiştirilen 74 nci maddesinin birinci fıkrası da, yargıçlık ve savcılık mesleklerinden veya bu meslekten sayılan görevlerden Bakanlık hizmetlerine, Ceza ve Tevkif Evleri Müdürlüklerine alınanların bu memuriyetlerde geçirdikleri sürelerin yargıçlıkta geçmiş sayılacağını âmir bulunmaktadır. Hâkimler Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrası da, yargıçlık mesleğinin sınıfları, dereceleri ve aylıkları bu kanuna bağlı 1 sayılı cetvelde gösterilmiş olduğunu açıklamıştır. Sözü geçen cetvelde yazılı muavinlik sınıfına dâhil onuncu ve üçüncü sınıf yargıçlığına dâhil dokuzuncu derecelerde icra memurlukları bulunmaktadır.

Bu hükümlere nazaran yargıçlık ve savcılık mesleklerinden veya bu meslekten sayılan vazifelerden Bakanlık hizmetlerine, Ceza ve Tevkif Evleri Müdürlüklerine alınanların bu memuriyetlerde geçirecekleri hizmet sürelerinin avukatlık stajı kaydının vâreste tutulmayı icabettiren dört yıllık hizmete sayılmasında tereddüt edilemeyeceği gibi yargıç sınıfından olan icra memurluğunda dört yıl bulunmak da stajdan muafiyeti müstelzim bulunmaktadır.

Ancak Hâkimler Kanununa tâbi olmayan ve memur sıfatını taşıyan İcra memurlarıyla Hâkimler Kanununun 17 nci maddesinin atıf yaptığı bir sayılı cevelde yazılı icra memurları arasında önemli farklar vardır.

Başlıca farklar, Hâkimler Kanununa tâbi olmayanların doğrudan tayin olunabilmeleri imkânına karşı yargıç sınıfından sayılan icra memurlarının hizmete alınmalarında, önce Hâkimler Kanunu uyarınca mahkemelerde staj görmüş olmaları ve tayinlerinin Millî iradeye arzı ve Hâkimler Kanununun yargıçlara has bulunan hak ve imtiyazlardan faydalanabilmeleri hususlarıdır.

Bu bakımdan hâkim sınıfından olmayan icra memurluğunda vazife görmüş olan bir hukuk mezununun Avukatlık Kanununun sözü geçen değişik 21 nci maddesinin birinci fıkrasına göre yargıçlıktan sayılan vazifelerde çalıştığı kabul edilmeyeceği ve bu sebeple (D) bendindeki staj kaydından vâreste tutulamayacağı anlaşılmakta ise de 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 21 nci maddesiyle konulan hükme ait Adalet Komisyonu gerekçesinde, bu maddede gösterilen işlerde dört yıl bulunanların staj hükümlerine tâbi tutulan avukat namzetlerinin iktisap edecekleri tatbiki malûmatı ihraz etmiş sayılmalarının yerinde olduğunun aşikâr bulunduğu açıklanmış ve bu mütaalâyı teyit eden, Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakâmat Umum Müdürlüğü vazife ve teşkilâtına dair 4353 sayılı Kanun hükümlerine tâbi avukat namzetlerinin durumu da kayda değer görülmüştür. Sözü geçen avukat nam-

zetliğine alınan hukuk mezunlarının iki yıllık namzetlik süresi hariç olmak üzere dört yıl hizmete tâbi tutulmak ve yine bu süre ile Hazine yardımcı avukat ve avukatlığındaki hizmetleri staja sayılmak suretiyle kendilerine baroya kayıt olunmak hakkı tanınmıştır. Halbuki bunların çalışma sahaları daha ziyade ilgili buldukları dairelerin muavin, mümeviz ve memurluklarındaki işlerdir.

Bunlara nazaran gerek Bayındırlık hizmetlerine ve ceza ve tevkif evleri müdürlüklerine, yargıçlık ve savcılık mesleklerinden veya bu meslekten sayılan vazifelerden alınmayıp da doğrudan doğruya getirilmiş ve gerek hâkimler cetveline dâhil olmayan icra memurluklarına tâyin kılınmış olan hukuk mezunlarının Hâkimler Kanununa tâbi olmadıkları halde buldukları vazifelerde gördükleri hizmetler göz önünde tutularak sırf avukatlık stajı bakımından aynı hakka sahip bulunmaları ve bu gibilerden en az dört yıl hizmet edenlerin de avukatlık stajı kaydından vâreste tutulmaları lâzımgelip gelmiyeceğinde tereddüt edildiğinden bu tereddüdün gözülmesi için Avukatlık Kanununun 5178 sayılı Kanunla değiştirilen 21 nci maddesinin yorumlanması Adalet Bakanlığınca istenilmektedir.

Gereğinin yapılmasına müsaade buyurulmasını saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Hasan Saka

Adalet Komisyonu Raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 3/295

Karar No. 27

28 . II . 1948

Yüksek Başkanlığa

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başbakanlık tarafından Yüksek Meclise sunulan 7 . I . 1949 tarih ve 72-106/6-41 sayılı yorumlama dileği Adalet Bakanlığı temsilcisi huzuriyle Komisyonumuzda incelendi.

3499 sayılı Avukatlık Kanununun 21 nci maddesindeki «Yargıçlık ve savcılık sınıflarından sayılan memuriyetlerden» ibaresinin yorumlanmasının istendiği görüldü.

Yargıçlık mesleğine dâhil olmayıp da; Hâkimler Kanununa tevfikân staj görmeden ve Millî iradeye arzedilmeden ve Hâkimler Kanununun yargıçlara has olan hak ve imtiyazlarından faydalanmamak üzere vazife gören icra memurlarının Hâkimler Kanununun 1 sayılı cetvelinde muavinlik sınıfına dâhil onuncu ve üçüncü sınıf yargıçlığa dâhil dokuzuncu derecelerde alehtlak icra memurluklarının yargıçlık sınıfından sayılacağı beyan edilmiş olması sebebiyle 3499 sayılı Avukatlık Kanununun 5178 sayılı Kanunla değiştirilen 21 nci maddesindeki «2556 sayılı Hâkimler Kanununa göre yargıçlık veya savcılık sınıflarından sayılan memuriyet-

lerde en az dört yıl süre ile hizmet etmiş olanların» avukatlık stajından vâreste tutulacakları hükmüne dâhil bulunacakları mülâhaza edilebilirdede;

1) Avukatlık Kanununun 21 nci maddesinde stajdan vâreste tutulanların, staj müessesesinin temin edeceği ilmî ve meslekî müktesebatı esasen haiz buldukları düşüncesinden ileri geldiği görülmektedir. «Yargıçlık veya savcılık sınıflarından sayılan memurluklardan» maksadın, bu memurluklarda bulunan ve aslında yargıçlık veya savcılık mesleğine dâhil olanları da fiilen yargıçlık veya savcılık hizmetlerini yapanlardan ayırmamak olduğu açıkça anlaşılacaktır. Meslekleri yargıçlık veya savcılık olupda, fiilen yargıçlık veya savcılık değil de icra memurluğu yapanları, fiilen yargıçlık veya savcılık yapan emsalinden ayırarak avukatlık stajına tâbi tutmak bir tezada düşmek olacağından mezkûr maddeye «Yargıçlık veya savcılık sınıflarından sayılan memurluklarda» çalışanların da avukatlık stajından vâreste tutulacakları yazılmıştır.

Mesleki yargıçlık veya savcılık olmayıp da Hâkimler Kanununun 1 sayılı cetveline dâhil buldukları için yargıçlık sınıfından sayılan memuriyetleri alelittlak 21 nci maddenin mezkûr hükmü içinde mütalâa etmek kanun koyucunun maksadı dışındadır. Esasen icra memuru ve yardımcılarının avukatlık stajından vâreste tutulmaları hakkında evvelce vâkı olan bir kanun teklifinin, yargıçlık veya savcılık mesleki dışında kaldıkları ve staj müessesesi ile kabili telif olmadığı mucip sebebiyle Yüksek Kamutaydan ret edilmiş bulunması da bunu açıkça gösterir.

2) Hâkimler Kanununun 74 ncü maddesinde «Hâkimlik veya savcılık mesleklerinden veya bu meslekten sayılan vazifelerden vekâlet hizmetlerine, ceza ve tevkif evleri müdürlüklerine alınanların bu memuriyetlerde geçirecekleri müddetler hâkimlikte geçmiş sayılır.» deniliyor. «Yargıçlık ve savcılık mesleklerinden» sayılan memurluktan maksat, Hâkimler Kanununun 17 nci madesiyle bu kanuna ekli 1 sayılı cetvelde sayılı memurluklardır. Bir icra memuru, ceza evi müdürlüğüne alınmışsa eğer bu icra memuru yargıç veya saveci sıfatını haiz ise, cezaevi müdürlüğünde geçirdiği müddet yargıçlıkta geçmiş sayılır. Bundan da anlaşılıyor ki ceza ve tevkif evleri müdürlüklerinde alelittlak çalışmak, yargıç ve saveclar gibi muameleye hak kazanmak için sebep teşkil etmez.

Bu itibarla Avukatlık Kanununun 21 nci maddesinde bahis mevzuu olan «Yargıçlık ve Savcılık sınıflarından sayılan memurlulardan»

yargıç ve saveci meslekine dâhil olup da icra memurluğu ve ceza ve tevkif evleri müdürlüğü gibi memuriyetlerde çalışanların istihdaf edildiği ve yargıç ve saveclar gibi ancak bunların dört yıl süre ile hizmet etmiş olmaları halinde stajdan vâreste tutulabilecekleri ve yargıç veya saveci mesleklerinden olmıyan icra memurları ve ceza ve tevkif evleri müdürleri hukuk fakültesinden mezun olsalar dahi avukatlık stajından vâreste kalamıyacakları açıkça anlaşıldığından mezkûr maddenin yorumlanmasına lüzum olmadığına çoğunlukla karar verildi.

Kamutayın yüce tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkanı	Bu rapor sözcüsü	Kâtip
Kayseri	Bursa	Manisa
R. Özsoy	A. Konuk	
Ankara	Antalya	Kırşehir
E. H. Ergun	N. Aksoy	S. Kurutluoğlu
Denizli	Diyarbakır	Erzincan
N. Küçük	F. Kalfagül	A. Fırat
Erzurum	İsparta	İstanbul
Muhalfim	R. Güllü	M. H. Gelenbeğ
Ş. İbrahimhakkıoğlu		
İzmir	Kastamonu	Kayseri
E. Oran	Dr. F. Ecevit	S. A. Feyzioğlu
Konya	Manisa	Mardin
H. Karagülle	F. Uslu	M. K. Boran
	Muğla	
	Muhalfim	
	N. Özsan	